

Els 'neocon' tenen un pla per a Catalunya (i per a Espanya)

Núria Alabao

Els resultats de les eleccions a Catalunya i en general el desenvolupament de la 'crisi catalana' han mogut el camp de la política a Espanya. Fins fa poc, mentre el procés es limitava a proclamacions d'intencions sense arribar a desobeir, Mariano Rajoy i el seu partit —sempre esquiús als problemes— miraven a una altra banda. Però el referèndum i la declaració d'independència han obligat el PP a prendre posicions. Ho ha fet de manera rotunda, excessiva per a molts, amb l'activació del 155, una mesura que no tots han trobat suficient. Concretament la FAES, fundació neoconservadora —presidida per Aznar i ja desvinculada del PP des del 2016, després de 25 anys de relació.

Recentment, l'exdiputada del PP Cayetana Álvarez de Toledo [explicava](#), des del patronat de la FAES, quina és la seva aposta per substituir el "centredreta vell" —PP— pel "nou" —Ciutadans. Aquest sector ultraconservador **considera que la intervenció de l'autonomia catalana ha arribat tard i ha estat massa breu**: "un 155 'light'". El progressiu acostament entre Aznar i C's s'ha reafirmat en aquest context i els darrers mesos hem vist l'expresident passejar-se pels mitjans de comunicació fent gestos d'amor a les postures de mà dura de Rivera i d'Arrimadas. Els resultats del 21-D, que Álvarez de Toledo qualifica de "canvi tel·lúric", fan albirar a la FAES noves possibilitats que podrien passar tant per apostar directament perquè C's superi el PP com per conformar-se a enllestir una eina amb la qual pressionar el seu antic partit perquè radicalitzi les seves polítiques, cosa més probable.

La recepta per impulsar C's és clara: **que Catalunya sigui el tema central de les pròximes eleccions generals**. I ja hem vist la rapidesa amb què ocupa tot el camp polític la qüestió nacional, sobretot quan a alguns partits de dreta tocats per la corrupció i la crisi de representació —el PP, CDC— la utilitzen com a flotador. Interessa a molts enterrar definitivament el 15-M i els seus eixos de conflicte —els de baix contra els de dalt, contra el comandament financer, etc.

Els 'neocon' espanyols no han renunciat a prendre el carrer com a forma de crear hegemonia

Aquests mesos hem assistit a un **reagrupament de tota la dreta al voltant del tema de la unitat d'Espanya**, des del feixisme fins a bona part del PSOE. Com [ha explicat](#) el sociòleg Isidro López, aquest ha estat l'eix sobre el qual s'ha construït la legitimació política de l'Estat espanyol fins a la crisi del 2009. Per tant, si aquesta qüestió segueix sent central en les pròximes eleccions, pot ser que qui realment la rendibilitzi sigui el PP com a partit que veritablement controla l'aparell d'Estat, argument sobre el qual faria pivotar els pactes amb altres formacions, encara que pugui perdre alguns vots cap a C's. En tot cas, el que suggereix l'entrevista a la marquesa Álvarez de Toledo és que davant de qualsevol intent de pactar un referèndum a Catalunya —"per la dissolució dels valors de l'Espanya civilitzada i moderna"—, o davant d'una possible reforma constitucional favorable a les expectatives de més autogovern, **el sector 'neocon' intentarà promoure mobilitzacions els fruits de les quals podria collir C's**. Encara que la seva època daurada ja va passar, els 'neocon' espanyols no han renunciat a prendre el carrer com a forma de crear hegemonia i potenciar guerres culturals —cosa que l'independentisme ha experimentat també àmpliament. Queda per veure si tindran capacitat de fer-ho; depèn en bona part del que succeeixi a Catalunya i si continua la via

unilateral.

Els 'neocon' volen ressuscitar

Durant el Govern de Zapatero, ja el segment 'neocon' del PP va utilitzar el carrer per a les seves guerres culturals contra el PSOE. Recordem les grans manifestacions contra l'avortament o el matrimoni igualitari, per exemple. Aquest procés s'explica bé al llibre '[Spanish Neocon](#)' (Traficantes de Sueños), obra signada per Pablo Carmona, Beatriz García i Almudena Sánchez. Es tractava de recuperar "l'orgull de ser de dretes", fins i tot davant de la constatació que la majoria d'espanyols es declaraven de centre o progressistes. Per als 'neocon', no es tracta d'anar cap a on hi ha els votants, sinó de disputar el sentit comú. En termes de moda, de crear "hegemonia", no solament minant el discurs o els líders progressistes, sinó generant bases mobilitzades capaces de defensar al carrer els valors conservadors.

En la seva època daurada van aconseguir ressuscitar velles estructures de la dreta tradicional —la Conferència Episcopal, els pares i les mares d'alumnes catòlics— o crear nous espais militants i grups de pressió com **Hazte Oír** o **Peones Negros** —conspiranoics de l'11-M. Aquestes xarxes, juntament amb 'think tanks', universitats i mitjans de comunicació van aconseguir aixecar esdeveniments, i incidir de manera notable en l'agenda pública, però no van arribar a consolidar-se. La seva estructura de poder real era la seva vinculació oligàrquica i de classe, però no van aconseguir assentar un veritable moviment social malgrat la seva notable capacitat de mobilització. El van anunciar, el van construir, el van posar en marxa, però no hi va haver continuació en el cicle següent. En gran mesura, perquè es va produir la crisi econòmica i el 15-M i la sacsejada subsegüent que va moure la base del sistema polític i el bipartidisme. Si les guerres culturals eren la manera com es diferenciaven els dos partits de l'alternança, que en l'econòmic i que és fonamental tenien polítiques econòmiques similars, **el 15-M va situar al centre la qüestió dels poders financers que governaven darrere d'aquests partits**. La pregunta ja era una altra i es va constatar que el carrer ja no es mouria en defensa dels valors conservadors.

L'eix nacional que Catalunya ha posat sobre la taula ofereix una oportunitat d'or als 'neocon' per ressorgir

D'altra banda, la tendència 'neocon' també es va veure arraconada dins del PP, per la mateixa lluita interna contra Rajoy que va perdre el rector aznarista i que va provocar la desvinculació definitiva de la FAES d'aquest partit. Si el 15-M i el nou camp de joc al qual va donar pas els va deixar descol·locats, **ara, l'eix nacional que Catalunya torna a posar sobre l'escenari els ofereix l'oportunitat d'or per al seu ressorgiment**.

Catalunya és la nova ETA

Que no han renunciat al carrer, ho vam veure en la gran manifestació en contra de l'independentisme que es va fer a Barcelona. La majoria d'assistents eren evidentment de Catalunya, però van aconseguir moure gent de la resta de l'Estat. És una oportunitat que la FAES no vol desapropiar "perquè s'haurà de definir un gran projecte espanyol que encara no està definit", en paraules d'Álvarez de Toledo. **Sembla que volen construir aquest projecte —un cop més— per oposició a les nacions de l'Estat**. En aquest sentit, res de nou.

Si extrapolem el camp "populista" que està funcionant a la ultradreta europea, veiem que **la qüestió nacional** —Catalunya i potser, si el pla els funciona, també d'alguna manera el País Basc— **pot**

complir el mateix paper que la islamofòbia o l'antiimmigració en altres països: cohesiona, culturitza la desigualtat, i condensa les preocupacions materials de certes capes socials. De fet, de vegades es parla de guerres culturals com a oposades a "allò material". No obstant això, com s'explica a 'Spanish Neocon', funcionen millor en la mesura en què tenen un substrat material. En aquest cas, el del 99% contra l'1%, les lluites per la redistribució de la renda i la seva relació amb el comandament financer europeu que va posicionar el 15-M passen a ser una confrontació entre territoris per recursos —cosa que utilitzen molt bé els partits 'ultres' europeus, per exemple, l'UKIP, que va estar impulsant el 'Brexit'. Una cosa que ha estat present al procés d'alguna manera a l'"Espanya ENS roba" i que els 'neocon' utilitzen per impulsar l'anticatalanisme qualificant els independentistes d'"insolidaris i xenòfobs". Encara Álvarez de Toledo es cuida molt de separar el que ella anomena "els nacionalistes" dels "catalans tolerants que creuen en la democràcia, en la civilització" i els quals acompanyen en les seves manifestacions.

S'obre una nova etapa en què es poden arribar a qüestionar els consensos sobre la descentralització de l'Estat

A l'entrevista, la marquesa destaca el paper de C's en votar contra l'última actualització de la quota basca del novembre. Per primera vegada des de l'aprovació de la Constitució, hi ha hagut una oposició considerable a aquesta mesura —un 10% de la cambra; anteriorment només hi votava en contra UPyD, que ja no té representació. Sembla, doncs, que **es trenca un dels consensos de la Transició i C's n'ha estat un dels protagonistes**. Encara que realment ara mateix està pendent una revisió de l'injust sistema de finançament autonòmic, que Compromís també hi hagi votat en contra amb apel·lacions similars a la necessitat d'un sistema "igualitari" diu bastant de la dificultat d'encasellar aquesta posició simplement com a reaccionària. És probable que molta gent a Espanya no ho vegi així, i potser s'obrirà **una nova etapa en què es pot arribar a qüestionar alguns dels consensos assumits fins ara en relació amb la descentralització de l'Estat**.

S'ha de fer notar que una de dificultats perquè C's es converteixi en el partit de la dreta 'neocon' és que és massa liberal en alguns temes i hauria de variar postures per poder representar realment aquest sector. Per exemple, en qüestions com el seu suport als ventres de lloguer, els drets LGTBI o la regulació de la prostitució, temes als quals s'oposa la dreta més conservadora. O fins i tot les seves posicions massa ambigües en relació amb la memòria històrica. **C's no encaixa en l'esquema de partit 'neocon'** —i molt menys 'ultra', com de vegades es diu. Només opera així en el tema català, però la ultradreta a tot arreu té components antisistema i precisament el posicionament de C's en relació amb Catalunya el situa totalment alineat amb la raó d'Estat i identificat amb els seus interessos.

La FAES i el paraigua 'neocon' volen generar moviment social contra l'autogovern de Catalunya

En tot cas, aconseguixin o no l'augment de vots que li auguren les enquestes, precisament el que ens ensenya l'experiència de la ultradreta a Europa —i els 'neocon' ho entenen així— és que no importa arribar al poder per canviar l'agenda i moure les posicions d'altres partits sobre temes clau. Per tant, el paper que podrien tenir la FAES i el paraigua 'neocon' podria ser impulsar o **pensar estratègies que tinguin en el centre generar moviment social en contra de més autogovern per a Catalunya** o fins i tot ser capaços d'impulsar una nova recentralització. Des dels mitjans, o des del carrer, podrien aconseguir, sent només un 'think tank' —encara que poderós—, que qualsevol opció de pacte o de diàleg tingués massa costos per al PP. Veurem si ho aconseguixen.

Nuria Alabao és membre de la [Fundación de los Comunes](#), periodista i doctora en antropologia.